

Workshop Moreel beraad

Ellen Grootenk, Aly Gruppen, Mariël Kanne
Lectoraat Innovatie Maatschappelijke Dienstverlening

Het morele perspectief

- Moraal is het geheel van opvattingen, beslissingen en handelen waarmee mensen uitdrukken wat zij behoorlijk vinden.
- Waarden zijn collectieve voorstellingen over het goede leven en de goede maatschappij.
- Normen zijn handelingsvoorschriften over wat wij in een bepaalde situatie behoren te doen of na te laten.

Verskil met methodisch handelen



- Ethisch perspectief: wat behoort je te doen?
Wat is moreel juist?
- Methodisch perspectief: welke methode past het beste bij een bepaalde hulpvraag of hulpverleningsdoel?

Wat is een moreel oordeel?

Oordelen:

- Wegen, onderzoeken, bevragen
- Is het goed of fout?
- Impulsieve oordeel uitstellen
- Gevoelens en (voor)oordelen expliciteren
- Overwegingen onderzoeken

Morele oordelen: voldoet het aan bepaalde normen en waarden? (professioneel, maatschappelijk, persoonlijk)?

Wat zie je?



Hoe kijk je?



Moraliseren, ja dat mag!



Ethische dilemma's



Wat is een dilemma?

- Een tweesprong.
- Moeilijke keuze (van Dale)
- Situaties waarin je ‘knel’ zit: fuikgevoel.
- Kiezen tussen twee mogelijkheden die beide negatieve gevolgen hebben.
- “Als ik dit doe....dan....., maar als ik dat doe....dan....”
- Moreel dilemma: botsende waarden, normen en/of belangen.

Voorwaarden voor een ethisch gesprek



- Communicatieve houding:
 - Streven naar onderling begrip.
 - Streven naar onderlinge overeenstemming.
- Communicatieve vaardigheden:
 - Openheid.
 - Perspectiefwisseling.
 - Uitdrukkingsvaardigheid.
 - Redelijkheid.

Beginselethiek

- Beginselen of principes staan centraal.
- De handeling zelf staat centraal.
 - Wanneer is een handeling moreel juist? Als deze voldoet aan een bepaald beginsel.
 - Bijvoorbeeld: autonomie, eerbied voor het leven, individuele vrijheid, collegialiteit, rechtvaardigheid.

Waarden

- Beginselethiek kijkt vanuit waarden.
- Een willekeurige opsomming:
 - Vrijheid, autonomie, zelfbeschikking, betrokkenheid, gelijkheid, rechtvaardigheid, verantwoordelijkheid, zorgvuldigheid, vertrouwen, geheimhouding, privacy, respect, solidariteit, loyaliteit, collegialiteit, echtheid, openheid, eerlijkheid.

Gevolgenethiek

- Het resultaat (gevolg) van een handeling staat centraal.
 - Wanneer is een handeling moreel juist?
 - Als deze in zijn gevolgen meer voordeel of minder nadeel oplevert dan een handeling die in dezelfde situatie ook mogelijk zou zijn geweest.
 - Het gaat om ‘zoveel mogelijk nut voor zoveel mogelijk mensen’.

Belangen

- Vanuit gevolgenethiek kijk je naar belangen.
- Eigenbelang
- Welbegrepen eigenbelang: niet alleen naar de korte termijn kijken maar ook naar de lange termijn.
- Wie kan het beste bepalen wat iemands welbegrepen eigenbelang is?
 - In hoeverre kunnen uw cliënten dat zelf bepalen?
- Belangen van anderen: uzelf, de organisatie, de samenleving.

Dialogoog



- Elkaar proberen te begrijpen.
- Inleven in het verhaal van de ander.
- Wederzijds begrip.



Discussie

- Discussie:
 - Overtuigen.
 - Argumentatief
 - Soms op de man spelen.

Werkwijze moreel beraad

- Gespreksleider leidt gesprek en stappen; notulist vult format in.
- Kies situatie
- Wat is er aan de hand?
- Waardoor ben je geraakt?
- Formuleer het dilemma in 'als....dan..'
- Eerdere ervaringen.
- Perspectieven.
- Wat zijn de mogelijkheden?
- Nakaarten en evalueren.